

Heb je nu alwéér vakantie?

VERHALEN VAN EEN ZIJ-INSTROMER
IN HET BASISONDERWIJS

Marloes Grimbergen

‘VOLT

Amsterdam · Antwerpen

Voor alle kinderen, jullie zijn de toekomst.

En voor Eva, Vincent en Dorine: zonder jullie was het me nooit gelukt.

Alle namen in dit boek zijn fictief, met uitzondering van de geïnterviewden die met naam en toenaam worden genoemd en hun bijdrage hebben geleverd met toestemming. Scènes, gesprekken en personen zijn gebaseerd op de werkelijkheid, soms samengevoegd, hier en daar wat aangepast. Eventuele gelijkenissen met bestaande personen of situaties berusten op toeval, óf op een opmerkelijk goed geheugen van de lezer.

Speciaal voor mijn collega's: Fiona is geen van jullie, maar iedereen heeft een stukje Fiona in zich. Love you all.

*Een klein woordje vooraf voor wie het onderwijs
overweegt of net begint*

Als je kiest voor het onderwijs, kies je voor een geweldig vak. Je mag werken met het kostbaarste wat er bestaat: kinderen. Je doet het voor hen.

Laat je niet afschrikken door de opleiding, toetsen, administratie, ouders of werkdruk. Het hoort er allemaal bij. En ja, soms is het veel. Maar het is het waard.

Je bent nodig. In het vak. Als mens. Voor de kinderen. Voor hun toekomst én die van jezelf.

En ja... die vakanties krijg je er ook bij. Omdat we die soms alwéér hard nodig hebben.

Inhoud

Proloog 9

1. Het besluit 13
2. De sprong 19

*In gesprek met Martine Molenaar, directeur
basisschool 27*

3. De start 31
4. De pabo – deel 1 45
5. En nu zelf 55
6. De pabo – deel 2 67

In gesprek met Sara van Duijn, opleidingsmanager 74

7. Wat hebben we het druk 79
8. Weer een nieuwe start 94

*In gesprek met Ria Grimbergen, voormalig kleuterjuf en
mijn moeder 108*

9. Ik stop ermee 114
10. En door 128

*In gesprek met Coba van der Veer, voorzitter
Algemene Onderwijsbond* 143

11. De pabo – deel 3 150

12. Eindsprint 165

*In gesprek met Eric Bosman, voorzitter
Onderwijsontwikkeling Nederland* 189

13. Frisse routine 194

In gesprek met de podcastmakers van Na de bel 208

14. De pabo – het einde 218

In gesprek met Ilana Rooderkerk, D66 230

15. Geland 235

Epiloog – Hoe en waarom zij-instromers blijven 249

Dankwoord 269

Proloog

We staan voor de klas.

In de klas.

We horen bij de groep.

Ja, we leren.

Ja, we lezen.

We rekenen er ook nog bij.

Burgerschap, muziek, creatief, bewegen en een stukje geschiedenis.

We bereiden voor, kijken na, praten, beoordelen, rapporteren en creëren.

We kopiëren, lamineren, nieten, perforeren.

We nemen ze mee: alle eenentwintig, vijfentwintig of soms zelfs vijfendertig.

We zien ze allemaal.

We praten, complimenteren, corrigeren.

We schieten uit onze slof en verbinden weer met elkaar.

We plakken pleisters, pakken doekjes, vlechten haren,
strikken veters.

We openen bananen, vegen snottebellen, poetsen
toeten, vegen voeten.

We zingen, overleggen, doen een dansje, doen het voor.
We leren aan en leren af.
We doen het samen en soms alleen.

We aaien over bollen, geven knuffels en high fives.
Een duwtje in de rug, een klopje op de schouders, een
pas op de plaats.

We bewaken grenzen, zetten de norm.
We dagen uit, verleggen grenzen.

We halen het onderste uit de kan, het beste uit ieder
kind.
We nemen meer beslissingen in een minuut dan menig
ander in een uur.

We zijn er.
Elke dag.
Onder het vergrootglas.

We staan aan de basis van iedere chirurg, fietsenmaker,
kapper of minister-president.
Wát een voorrecht om te werken met het kostbaarste
wat we hebben: de kinderen.

Op de pabo kun je niet alles leren.
Dat doe je in de klas.

We doen ertoe. Wij zijn de leerkrachten.

En wat ben ik trots dat ik er nu bij hoor.

I. Het besluit

‘De doelgroep moet écht zin krijgen in het afsluiten van een aansprakelijkheidsverzekering na het lezen van de tekst, snap je?’ Ik staar naar de hippe vijftiger met kekke bril in het computerscherm voor me en vraag me af hoe het zou zijn om het hoornen montuur van zijn gezicht te trekken en tegen de muur te smijten. ‘Marloes? Marloes, het lijkt of je beeld vastloopt!’ Met een ruk schrik ik op uit mijn absurde overpeinzingen en herstel snel. ‘Sorry, ik zat al helemaal met mijn hoofd in de opdracht,’ lieg ik tegen de bril. ‘Zin in het afsluiten van een verzekering, ja, dat lukt wel hoor.’ Tevreden lacht hij terug. Vervolgens wisselen we nog wat beleefdheden uit en sluiten af met een afspraak over de deadline. En dan druk ik hem weg.

‘OH MY GOD, zín in het afsluiten van een verzekering, zijn ze gék geworden,’ roep ik naar niemand in het bijzonder. Mijn kat springt geschrokken op van mijn schoot en schiet met een dikke staart de trap af. Ik staar uit het raam van mijn werkkamer en vraag me af hoelang ik dit nog blijf volhouden. Het is maart 2023 en al twintig jaar schrijf ik de ene na de andere onbenullige reclame-tekst of nieuwsbrief, bedenk ik socialmediacampagnes en lieg ik tegen uiteenlopende doelgroepen over de meest inhoudsloze unique sellingpoints van welk willekeurig

product dan ook. Van chocoladepasta's tot biologische thee en van drogisterijen tot casino's: voor mijn gevoel heb ik alles nu wel aan de man gebracht en het voelt alsof ik het kunstje elke keer opnieuw moet opvoeren. Langzaam voel ik mezelf in een bore-out glijden terwijl ik de briefing van de hoornen bril doorlees. Tweehonderdvijftig euro krijg ik voor een tekst van maximaal driehonderdvijftig woorden. Of het morgen af kan zijn. Prima.

Ik klik de mail weg in de wetenschap dat ik er vandaag sowieso niks aan ga doen. Morgenochtend ook niet trouwens. Waarschijnlijk begin ik morgenmiddag om vier uur aan de tekst, als de deadline me al bijna in mijn nek heeft gegrepen. Dan kots ik die tekst eruit, lieg ik over hoe geweldig deze verzekering is, verzin ik erbij dat je zonder deze verzekering een gigantisch risico loopt en overtuig ik je er ook nog van dat je niet zonder het aanvullende deel kunt. De opdrachtgever zal tevreden zijn, betaalt mijn factuur en geeft me zeer waarschijnlijk de week erop de volgende doodsaaie opdracht. Ik zie voor me hoe ik de komende vijftientig jaar huilend achter mijn laptop de ene na andere commerciële opdracht verwerk, hoe ik elke hersencel verspil aan gebakken lucht en hoe ik voor een veel te hoog uurtarief veel te weinig voldoening krijg. Met elke vezel in mijn lijf voel ik: ik ga dit helemaal geen vijftientig jaar volhouden.

Twee dagen later sta ik met mijn voltallige gezin veel te vroeg op het schoolplein. Het is de eerste schooldag van mijn dochter en mijn zoon van zes lijkt het bijna nog spannender te vinden dan zij. Met veel volume en energie springt hij op en neer naast zijn zusje. Even later proppen we haar winterjas in haar luizenzak en zoekt mijn dochter haar stoeltje in de kring. Ik adem de vertrouwde geur van linoleum vermengd met de geur van

pies, allesreiniger en koffie diep in. In de klas kijk ik rond in de huishoek, ik bestudeer de knutselwerkjes en ik zie hoe een voor een de kleuters binnendruppelen. Kletsend, rennend, schuifelend, ieder kind op zijn eigen manier. Zenuwachtig zit mijn dochter op haar stoeltje, ik geef haar een knuffel en loop met mijn zoon mee naar zijn klas. Hij gooit zijn tas op de kapstok, trekt zijn stoel van tafel en gaat in de kring met zijn vriendjes zitten kletsen.

Zelf draal ik langer dan nodig nog wat rond in de klas. Ik zie hoe de juf ieder kind begroet, knuffels krijgt en kletspraatjes maakt. Verlangend blijf ik in de deuropening staan. Was ik twintig jaar geleden maar nooit gestopt met de pabo, denk ik bij mezelf, dan was ik nu ook onderdeel van zo'n mini-community. Dan kon ik nu ook de hele dag met kinderen werken in plaats van met creatieve productmanagers die om een viral video vragen. Thuis sjok ik de trap naar mijn werkkamer op als in mijn achterhoofd een stemmetje steeds duidelijker begint te vragen: moet jij niet gewoon voor de klas?

De rest van de week houd ik die overwegingen nog voor mezelf. Maar tussen de deadlines, offertes en briefings door beweeg ik mezelf min of meer richting een carrièreswitch. Op websites van hogescholen probeer ik een beeld te krijgen van de talloze lerarenopleidingen die er zijn. Voltijd, deeltijd, volledig digitaal, zij-instroom, versneld voor de klas: er zijn vele wegen te bewandelen naar het klaslokaal. Even schrik ik van de stap die ik terug zou doen in salaris, maar tegelijkertijd zie ik de voordelen van elf weken vakantie per jaar, goede pensioenopbouw, zekerheid van een baan en vooral: geen online vergaderingen meer over hoe een merk te positioneren.

Mijn man is de eerste die ik vertel over mijn plannen. Hoe weinig energie ik nog krijg van mijn werk in mar-

keting en communicatie. Hij weet dat ik het heb geprobeerd in loondienst, daarna als zelfstandige, toen toch weer terug in loondienst, om uiteindelijk tóch weer de overstap te maken naar zzp'er. 'Maar dat is het allemaal niet,' besluit ik met een zucht. 'Het maakt niet uit met wie ik werk, of voor welk bedrijf. Zelfs als ik met mijn vriendinnen werk, haal ik er geen energie meer uit. Ik wil het gewoon niet meer doen.' Uit de kast pak ik twee wijnglazen en giet ze voller dan hoe het hoort.

'Weet je nog toen we een paar maanden geleden tijdens het kerstdiner in de aula op school stonden?' Hij knikt, natuurlijk weet hij het nog, want dat was de eerste keer dat ik vertelde dat het me zo heerlijk leek om op een school te werken. Maar ja, dacht ik toen, ik heb nu al een carrière, ik zou wel gek zijn om me te laten omscholen. Ik ratel door over de zoektocht die ik heb gedaan, dat ik opzie tegen de rekentoetsen, maar dat ik denk dat ik het wel kan. Hoelang het gaat duren, vraagt hij. Vier jaar, want ik denk dat ik de flexibele deeltijdpabo in Leiden ga doen. 'Maar,' voeg ik eraan toe, 'als ik erg mijn best doe, kan ik versneld voor de klas en dan is het korter.' Weer knikt hij.

'Nou ga ervoor. Doe waar je gelukkig van wordt, je bent pas eenenveertig. Werken moet je waarschijnlijk nog een poosje dus doe waar je blij van wordt.' Het lijstje met alle argumenten waarmee ik hem zou gaan overtuigen, kan direct de prullenbak in. Want wat hij zegt, klopt. Ik ga doen waar ik blij van word.

De dagen en weken erna drop ik het bommetje bij vrienden en familie. Reacties die ik krijg zijn op zijn zachtst gezegd nogal uiteenlopend. Van mensen die in lachen uitbarsten: 'Wát ga je doen?' Tot mensen die met trots

tegen me zeggen dat ze me dat altijd al zagen doen. Niet zo gek ook, in 1999 begon ik immers al eens aan de pabo, maar toen haakte ik na anderhalf jaar af omdat ik toch liever 'iets' met schrijven ging doen.

Mijn moeder, die zelf ruim veertig jaar heeft gewerkt als kleuterleerkracht, is het meest betrokken. 'Ik weet zeker dat je dit kunt, maar waarom ga je de hele opleiding doen? Waarom kies je niet voor het zij-instromen?' Tsja, daar had ik zelf natuurlijk ook al over nagedacht én veel over gelezen. Als zij-instromer ga je direct na het start-assessment aan de slag als leerkracht en volg je daarnaast de opleiding aan de pabo. En ja, daar word ik dus helemaal nerveus van. Het idee dat ik een assessment moet doen in een klas met kinderen die ik niet of amper ken, met twee assessoren van de pabo die dan naar me komen kijken... Ik krijg al hartkloppingen bij het idee.

Mocht ik dat al halen, dan gooien ze me daarna meteen voor de klas, ik geloof niet dat ik dat kan. Of durf. Nee, dat durf ik écht niet. Ik kies liever voor vier jaar stagelopen dan dat ik gelijk verantwoordelijk word voor een groep kinderen (en alles wat daarbij komt kijken). Dus schrijf ik me definitief in voor de flexibele deeltijdpabo.

Toch laat de vraag van mijn moeder me niet los. Waarom kies ik nou niet voor dat zij-instromen? Ik heb immers al een hbo-diploma, dus ik mag dat traject gewoon volgen. Werken en leren tegelijk, een verkort lesprogramma op de pabo en in twee jaar klaar, het klinkt aantrekkelijk. Wat houdt me dan tegen? Dat bekwaamheidsonderzoek dus, met dat praktijkassessment. Anderhalf uur een klas leiden terwijl je beoordeeld wordt, een gesprek met allerlei verdiepende vragen achteraf én ook nog eens een of andere wiskundetoets. Ik zie het echt niet zitten.

‘Maar vier jaar stagelopen wel dan? Onbetaald? En álle vakken volgen op de pabo in plaats van de helft?’ Mijn beste vriendin, die zelf de pabo heeft gedaan, kijkt me met grote ogen aan. ‘Ik zou het wel weten hoor, je hébt al een hbo-diploma, je kunt dit echt wel. Ga er gewoon voor!’ Het is net dat beetje peptalk dat ik nodig heb, want ik verdiep me opnieuw in het zij-instroomtraject.

Langzaam maar zeker verzamel ik de stukjes zelfvertrouwen die ik nodig heb om mezelf ervan te overtuigen dat ik het wél kan. Als ik bij mijn zoon in groep 3 wekelijks een halfuurtje kinderen een op een begeleid bij het lezen, zie ik het steeds wat beter voor me. De kinderen zijn leergierig, kletsen met me en luisteren gewoon als ik wat wil uitleggen. De voordelen van het zij-instroomtraject (gelijk betaald voor de klas, kortere opleiding), wegen opeens veel zwaarder en zo komt het dat ik een maand na mijn aanmelding voor de deeltijdpabo besluit om tóch als zij-instromer aan de slag te gaan. Nu nog een baan.